

Jaarverslag 2022

**Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame
Ontwikkeling (in liquidatie)**

Mauritskade 64, 1092 AD Amsterdam, www.ncdo.nl, info@ncdo.nl, KvK 41215665

Inhoud	pagina
1. Inleiding	3
2. Korte geschiedenis van NCDO	5
3. NCDO in 2022	7
3.1 Algemeen	7
3.2 Subsidie van het ministerie van Buitenlandse Zaken	7
3.3 Verplichtingen naar oud-medewerkers	7
3.4 Overige verplichtingen en contracten	7
4. Besteding van eigen middelen	8
4.1 De agenda voor de toekomst	8
4.2 De nalatenschap van NCDO	8
4.3 NCDO SDG Impact Fonds	9
4.4 Verdeling van het batige saldo bij de opheffing van NCDO	10
5. Bedrijfsvoering in 2022	11
5.1 Uitvoering lopende werkzaamheden	11
5.2 Communicatie	11
5.3 Huisvesting	11
5.4 Archieven	11
6. Governance: bestuur en toezicht	12
7. Ontbinding en vereffening van de Stichting NCDO	13
8. Financieel overzicht 2022	14
8.1 Afwikkeling subsidie van het ministerie van Buitenlandse Zaken	14
8.2 Operationele kosten 2022	15
8.3 Ontwikkeling vermogenspositie in 2022	15
Bijlage: Schenkingen door NCDO uit eigen middelen (2020-2022)	16

1. Inleiding

Dit is het laatste jaarverslag van NCDO. Begin 2023 zal de Stichting NCDO worden opgeheven. Gedurende ruim 50 jaar heeft NCDO zich ingezet voor actief mondiaal burgerschap en het versterken van draagvlak voor internationale samenwerking in de Nederlandse samenleving. Na de fusie met het Platform voor Duurzame Ontwikkeling in 1995 werd de naam ‘NCDO’: Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling. In samenwerking met het ministerie en andere organisaties zijn grote publiekscampagnes uitgevoerd, onder meer voor de Millennium Development Goals. Met steun van het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft NCDO lange tijd tal van maatschappelijke organisaties gefinancierd en creatieve, vernieuwende initiatieven ontwikkeld. Vanaf 2010, toen de subsidetaak van NCDO werd beëindigd, was NCDO een kenniscentrum voor mondiaal burgerschap. Via de platforms en publicaties OneWorld en Samsam werden draagvlak en maatschappelijk debat ondersteund. Kaleidos Research verrichtte onderzoek naar draagvlak voor internationale samenwerking in samenwerking met tal van universiteiten en kennisinstellingen.

In 2014 besloot de ministerie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking de overheidssubsidie aan NCDO te beëindigen. Het is niet eenvoudig gebleken andere dan overheidsmiddelen te verwerven voor haar missie en organisatie. Voor NCDO valt het doek. In de laatste subsidieperiode heeft NCDO de platforms OneWorld en Samsam verzelfstandigd. Kaleidos Research hield op te bestaan. De nalatenschap van NCDO beledt bij andere organisaties op het gebied van burgerinitiatief en de Sustainable Development Goals (SDGs).

Vanaf de start van de ‘Commissie Claus’ in 1970 was de opdracht en inzet het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking in de Nederlandse samenleving te ontwikkelen en vergroten. Daarmee werd ook de legitimatie versterkt van het snel stijgende ontwikkelingsbudget van de Nederlandse overheid. Een van de uitgangspunten was het vormgeven aan de solidariteit met mensen in - wat toen nog heette - de Derde Wereld. Niet alleen beleid van overheden en bedrijven, maar ook de eigen levensstijl van burgers kwam daarbij aan de orde. Inmiddels is in Nederland de aandacht voor de traditionele ‘ontwikkelingssamenwerking’ - lange tijd gemeten door NCDO in ‘barometers’, die aangaven dat het draagvlak daarvoor in Nederland groot was - verminderd. Begrippen als ‘armoedebestrijding’ en ‘ontwikkelingshulp’ hebben plaatsgemaakt voor de wereldwijde agenda voor een duurzame en rechtvaardige wereld, nu de Sustainable Development Goals. Veranderingen in beleid en gedrag zijn niet meer alleen gericht op het verbeteren van levensomstandigheden elders, maar ook op het oplossen van urgente, mondiale vraagstukken, die ons allemaal raken, zoals klimaatverandering, verlies van biodiversiteit, vrede en veiligheid, migratiestromen en mensenrechten. Zoals NCDO jarenlang heeft bepleit, gaat het hierbij om rechtvaardige verhoudingen in de internationale betrekkingen, die onder meer worden weerspiegeld in eerlijke handel. Internationale samenwerking staat vooral in het teken van ‘global public goods’. Dit vraagt om nieuw beleid, waarbij kaders als de Sustainable Development Goals leidend zijn. Het vraagt ook om een nieuwe invulling van mondiaal burgerschap, dat onlosmakelijk is verbonden met nationaal burgerschap.

Met deze verschuivingen is ook de rol van de Nederlandse overheid ten opzichte van het werkgebied van NCDO de laatste jaren veranderd. Financiering van initiatieven ter versterking van mondiaal burgerschap werd lang gezien als een zaak van de Nederlandse overheid. Dit leidde tot ondersteuning van NCDO en van andere initiatieven, vooral door het ministerie van Buitenlandse Zaken. In een evaluatie van NCDO in 2014 door het ministerie van Buitenlandse Zaken (IOB), waarin het werk van NCDO positief werd beoordeeld, werd nog gesteld dat het bevorderen van mondiaal burgerschap een zaak is van de overheid. Dit werd lang uitbesteed aan NCDO (waarbij ook diverse initiatieven van het Ministerie werden overgedragen aan NCDO) en gedurende zeer korte tijd aan het Subsidieprogramma Burgerschap en Ontwikkelingssamenwerking (SBOS). Met het verdwijnen van NCDO is de vraag of en hoe de Nederlandse overheid vandaag invulling geeft aan deze verantwoordelijkheid. De urgentie hiervan neemt toe, mede gegeven de optredende polarisatie in de samenleving rond internationale thema's, zoals migratie, klimaatverandering en biodiversiteit. Niet langer kan deze publieke zaak worden beperkt tot het ministerie van Buitenlandse Zaken. Het is duidelijk dat bredere betrokkenheid en steun van overheden en andere actoren nodig zijn. Deze verschuiving vindt al langzaam plaats. De wereldwijde agenda voor de realisering van de SDGs speelt hierbij als conceptueel kader een steeds belangrijker rol.

Met het verminderen en beëindigen van de overheidssubsidie aan NCDO is duidelijk geworden dat het niet eenvoudig is ‘nieuwe markten aan te boren’ voor mondiaal burgerschap en nieuwe verdienmodellen te ontwikkelen in ‘hybride’ organisaties. Dat valt te betreuren, maar is wel hard nodig. Alternatieve financiële

bronnen, zoals die bij het bedrijfsleven, zijn hiervoor niet ruim beschikbaar, zoals ook NCDO ondervond bij het verzelfstandigen van OneWorld en Samsam.

In dit jaarverslag verantwoordt NCDO zich over haar beleid in 2022. Eerder al is de inhoudelijke en financiële rapportage tot de einddatum van de subsidie van het ministerie van Buitenlandse Zaken, 31 oktober 2022, ingediend en goedgekeurd. In dit jaarverslag is een financiële verantwoording van NCDO opgenomen voor geheel 2022.

Onze externe accountant Dubois+Co heeft een goedkeurende verklaring afgegeven over zowel de jaarrekening als dit jaarverslag.

De Raad van Toezicht heeft het jaarverslag en de jaarrekening over 2022 op 13 maart 2023 goedgekeurd. Daarna is het besluit genomen tot ontbinding van de Stichting NCDO.

Resteert in dit laatste jaarverslag dank uit te spreken naar velen die in de loop der jaren bij het werk van NCDO betrokken waren. Generaties van werknemers en vrijwilligers, bestuurders en toezichthouders, politici en wetenschappers, medewerkers van het ministerie van Buitenlandse Zaken. De inspiratie en inzet van velen heeft het mogelijk gemaakt dat NCDO lange tijd heeft kunnen bijdragen maatschappelijk initiatief voor een eerlijke en duurzame wereld. Ook zonder NCDO gaan deze inspanningen door.

Amsterdam, 13 maart 2023
Jan Bouke Wijbrandi
NCDO (in liquidatie)

2. Korte geschiedenis van NCDO

Op 2 december 1970 installeerde de toenmalige minister voor Ontwikkelingssamenwerking Udink de Nationale Commissie Ontwikkelingsstrategie (NCDO) 1970-1980. Deze had de taak om in Nederland de publieke opinie te activeren voor ontwikkelingshulp. De achtergrond daarvan was een afspraak in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, als onderdeel van de internationale ontwikkelingsstrategie voor de jaren 1970-1980. (UN Second Development Decade). Het belang van deze Commissie en het nationale karakter ervan werden onderstreept doordat prins Claus voorzitter werd van deze breed samengestelde commissie, die in de wandelgangen zijn naam droeg. De Commissie kreeg de bevoegdheid tot het subsidiëren van projecten die de publieke opinie ten gunste van ontwikkelingshulp zouden beïnvloeden. Daarbij diende de Commissie zich volgens minister Udink te *“beperken tot het ontwikkelen van materiaal dat in beginsel niet van controversiële aard is.”*

Na de eerste dynamische jaren, waarbij bleek dat het subsidiëren van dergelijke projecten in de praktijk wel tot maatschappelijke, ideologische en politieke discussie leidde, werd in 1974 de ‘Commissie Claus’ opgevolgd door de Nationale Commissie Voorlichting en Bewustwording Ontwikkelingssamenwerking (NCO). Deze nieuwe commissie kreeg een ruimer mandaat, om *“...de bevolking te betrekken bij de ontwikkelingsprocessen in de Derde Wereld en de internationale ontwikkelingssamenwerking, een en ander mede in relatie tot de ontwikkeling in de eigen samenleving en het beleid van de overheid terzake.”* De nieuwe NCO werd op 28 februari 1974 geïnstalleerd door de toenmalige minister voor Ontwikkelingssamenwerking, Pronk. Het aantal leden van de NCO was 36. De leden waren afkomstig uit maatschappelijke organisaties, kerken, het bedrijfsleven, de universitaire wereld, ontwikkelingsorganisaties, onderwijs en media. Er was een vertegenwoordiging van de Vaste Commissies voor Ontwikkelingssamenwerking bij de Eerste resp. Tweede Kamer. De NCO werd in 1974 een stichting en ontwikkelde zich tot een organisatie met een professionele staf en werkgroepen, die eigen activiteiten uitvoerde en projecten van derden financierde. De NCO werd gehuisvest in het Koninklijk Instituut voor de Tropen in Amsterdam. In de jaren daarna groeide de organisatie, zowel in budget en aantallen gefinancierde projecten als in staf. Als een rode draad door de geschiedenis van NCO lopen politieke discussies en veranderende beleidskaders.

De steeds grotere aandacht voor duurzaamheid in relatie tot ontwikkelingssamenwerking leidde in 1995 tot een fusie van de NCO met het Platform voor Duurzame Ontwikkeling. De naam werd aangepast naar NCDO: Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling.

In de loop der jaren heeft NCDO intensief samengewerkt met de (enige) subsidiegever, het ministerie van Buitenlandse Zaken. Daarbij nam NCDO ook initiatieven van het Ministerie over, zoals Samsam en het blad Internationale Samenwerking, dat werd geïntegreerd in OneWorld. NCDO voerde in samenwerking met het Ministerie vele campagnes om draagvlak voor internationale samenwerking te versterken, zoals de campagne voor de Millennium Development Goals (2000).

In 2011 verviel de positie van NCDO als Zelfstandige Bestuursorganisatie (ZBO). De subsidietaak voor draagvlakversterkende activiteiten door derde organisaties verdween en de Stichting NCDO werd als kennis- en adviescentrum een “bruggebouwer tussen burger, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen, overheid en bedrijfsleven.” Als doelstelling werd geformuleerd: *“NCDO levert een belangrijke bijdrage aan het inzicht in, de kennis over, de betrokkenheid bij internationale samenwerking en duurzame ontwikkeling, inclusief de rol die Nederland daarin speelt, ten behoeve van de Nederlandse burger en overheid.”* Het verstrekken van subsidies aan derde organisaties werd een taak van de Subsidiefaciliteit voor Burgerschap en Ontwikkelingssamenwerking (SBOS). Deze was geen lang leven beschoren. In 2011 werd SBOS opgeschort en in 2013 gesloten. In verband met deze ingrijpende verandering van het mandaat van NCDO vond in 2010/2011 een eerste reorganisatie plaats.

NCDO oriënteerde zich op haar nieuwe, beperktere mandaat als kennis- en adviescentrum, wat leidde tot de strategienota: ‘NCDO Bruggebouwer tussen Burger, Overheid en Bedrijfsleven, bijstelling van beleid en werkwijze’. Deze vormde de inhoudelijke basis voor het beleid van NCDO vanaf 2013. De aanvraag voor subsidie in de periode 2015-2017 was hierop inhoudelijk gebaseerd.

Tijdens gesprekken in 2013 werd duidelijk dat de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking na afloop van de subsidieperiode 2011-2014 niet van plan was de subsidierelatie met NCDO op dezelfde wijze voort te zetten. De daarop volgende gesprekken leidden tot overeenstemming over een ‘afbouwsubsidie’ voor de periode 2015-2017, waarin NCDO haar operationele activiteiten zou voortzetten en zou werken aan een revitalisering van de organisatie, met als componenten

herstructurering, verdere reorganisatie en hybridisering. De gedachte daarbij was dat NCDO zich zou transformeren van een 100% gesubsidieerde organisatie naar een hybride organisatie met deels eigen inkomsten. Dit waren uitgangspunten voor de laatste subsidie van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Het omvormen van zo'n organisaties met nieuwe verdienmodellen is niet haalbaar gebleken. Wel zijn onderdelen van NCDO met succes verzelfstandigd.

De context waarin NCDO opereerde, is in de loop der tijd in vele opzichten veranderd. Draagvlak voor ontwikkelingshulp heeft plaats gemaakt voor de wereldwijde agenda voor een duurzame en rechtvaardige samenleving, vervat in de Sustainable Development Goals. Het realiseren van deze agenda wordt niet langer gezien als een verantwoordelijkheid van overheden en maatschappelijke organisaties alleen, maar, in een *multi stakeholder* benadering, evenzeer van actoren zoals het bedrijfsleven, financiële en kennisinstellingen. Net als bij de oprichting van de 'Commissie Claus' in 1970, is het besef nog steeds groot dat betrokkenheid en initiatief van burgers, en vooral de jongere generatie, cruciaal is bij het realiseren van deze agenda. Nationaal burgerschap is mondiaal burgerschap geworden. Het financieren van activiteiten ter versterking van draagvlak is daarmee een zaak van de overheid als geheel en niet van één ministerie.

Tegen deze achtergrond heeft de gewijzigde visie van het ministerie van Buitenlandse Zaken ten aanzien van haar taak in het faciliteren van mondiaal burgerschap geleid tot het beëindigen van de subsidie aan NCDO, en daarmee uiteindelijk tot het verdwijnen van de organisatie. Na het afwikkelen van alle verplichtingen wordt de Stichting NCDO begin 2023 ontbonden.

3. NCDO in 2022

3.1. Algemeen

NCDO heeft een meerjarenplan en -begroting opgesteld voor de periode 2020-2022. Hierin zijn voor 2022 de volgende activiteiten opgenomen:

- Operationele afwikkeling van NCDO en voorbereiden van het opheffen van de Stichting NCDO, in goed overleg met het ministerie van Buitenlandse Zaken.
- Uitvoeren van sociale plannen in het kader van reorganisaties.
- Overdragen van de resterende vrij besteedbare middelen aan derde organisaties.
- Onvoorziene werkzaamheden.

De werkzaamheden in 2022 zijn volgens planning uitgevoerd en de resterende verplichtingen zijn in 2022 vrijwel geheel afgewikkeld. Een deel van de vrij besteedbare middelen is inmiddels belegd bij derde organisaties (zie hoofdstuk 4). Er zijn voorbereidingen zijn getroffen voor de bestemming van het verwachte batige saldo bij de opheffing van de Stichting NCDO. Na goedkeuring van de laatste jaarrekening en het jaarverslag over 2022 zal NCDO begin 2023 worden opgeheven (zie hoofdstuk 7).

3.2 Subsidie van het ministerie van Buitenlandse Zaken

In 2014 heeft het ministerie van Buitenlandse Zaken besloten de subsidie aan NCDO te beëindigen. Daarbij werd vastgelegd dat NCDO in de periode 2015-2017 een bedrag van € 12.000.000,- ontving voor het uitvoeren van inhoudelijke werkzaamheden, het verzelfstandigen van onderdelen van NCDO en het financieren van de beëindiging van de organisatie, inclusief de kosten van achtereenvolgende reorganisaties. Het Ministerie heeft daarbij aangegeven dat de financiële verantwoordelijkheid voor de afwikkeling, met gebruik van deze subsidie, geheel bij NCDO ligt. Indien deze niet toereikend zou zijn voor de afwikkeling, zou NCDO daarvoor het eigen vermogen moeten aanspreken. In een aanvullende beschikking heeft het Ministerie in 2017 een bedrag van € 725.000,- goedgekeurd als innovatiesubsidie voor OneWorld. In totaal diende NCDO zich in de periode vanaf 2015 te verantwoorden over de besteding van € 12.725.000,-. Het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft op 8 april 2022 per wijzigingsbeschikking de subsidietermijn verlengd tot 31 oktober 2022.

Op 31 december 2021 resteerde een laatste te verantwoorden bedrag van €395.811,- (inclusief de nog niet uitbetaalde laatste tranche van de subsidie van € 50.000,-). In totaal heeft NCDO in 2022 tot die datum een bedrag van €314.535,- ten laste van de subsidie besteed. In totaal is € 81.275,- van de toegezegde subsidie niet besteed. Op 9 december 2022 heeft NCDO haar inhoudelijke en financiële eindrapport over de verleende subsidie voor de periode vanaf 2015 ingediend bij het Ministerie. Dit was voorzien van een goedkeurende verklaring van onze externe accountant Dubois+Co. Op 16 december 2022 heeft het Ministerie deze eindrapportage goedgekeurd en de subsidie vastgesteld op € 12.643.725,-. Dit betekent dat NCDO de laatste, nog niet ontvangen tranche van de subsidie van € 50.000,- niet heeft opgevraagd en eind 2022 een bedrag van € 31.275,- aan het Ministerie heeft geretourneerd.

Hiermee is een einde gekomen aan een jarenlange periode van vruchtbare en geïnspireerde samenwerking tussen NCDO en het ministerie van Buitenlandse Zaken.

3.3 Verplichtingen naar oud-medewerkers

Vanaf 2019 heeft NCDO geen medewerkers meer in dienst. Op grond van sociale plannen, overeengekomen bij achtereenvolgende reorganisaties, zijn met vertrekkende oud-medewerkers vaststellingsovereenkomsten afgesloten. NCDO heeft hiervoor voorzieningen op de balans opgenomen, die periodiek zijn herijkt. In de jaarrekening over 2021 is een actueel overzicht opgenomen van alle nog resterende verplichtingen. Begin waren er in totaal nog vijf oud-medewerkers die een bovenwettelijke uitkering ontvingen. Deze verplichtingen zijn in 2022 afgewikkeld, met uitzondering van één geringe verplichting die begin 2023 nog tot een uitkering zal leiden. In twee gevallen is in 2022 een langer lopende verplichting afgekocht. Begin 2023 heeft NCDO van APG de verzekering gekregen dat er geen lopende verplichtingen naar oud-medewerkers meer zijn. De relatie tussen NCDO en APG is beëindigd.

3.4 Overige verplichtingen en contracten

NCDO heeft geen lopende verplichtingen meer, anders dan verplichtingen die na de opheffing van de Stichting NCDO doorlopen, zoals het bewaren van boeken en bescheiden. In 2022 is een begin gemaakt met het beëindigen van lopende contracten. Uiterlijk eind 2023 zullen alle contracten met leveranciers zijn beëindigd.

4. Besteding van eigen middelen

4.1 De agenda voor de toekomst

Met de opheffing van NCDO verdwijnt de nationale instelling in Nederland, die mondiaal burgerschap bevorderde, faciliteerde en lange tijd met steun van de Nederlandse overheid mede financierde. De afgelopen jaren heeft NCDO, naast het bouwen van de eigen organisatie, haar nalatenschap belegd bij organisaties op het snijvlak van duurzame ontwikkeling en mondiaal burgerschap. Daar waar bij de start van NCDO sprake was van het versterken van maatschappelijk draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking en het legitimeren van het groeiende hulpbudget, stond de missie van NCDO in de loop der jaren steeds meer in het teken van het versterken en ondersteunen van burgerinitiatief in relatie tot de grote mondiale thema's op het gebied van duurzaamheid en rechtvaardigheid. Deze thema's zijn in onderlinge samenhang vanaf de het jaar 2000 opgenomen in de Millennium Development Goals en vormen vanaf 2015 onder de Sustainable Development Goals vanaf 2015 de mondiale duurzaamheidsagenda voor het jaar 2030. Inmiddels worden op initiatief van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties de voorbereidingen getroffen voor de periode daarna, onder de werktitel 'Our common agenda'. Het is algemeen erkend dat een dergelijke brede, samenhangende en ambitieuze agenda alleen kans van slagen heeft als deze steunt op dialoog tussen de verschillende actoren, zoals overheden, het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en burger. Even zeer is belangrijk dat burgerinitiatief, en in het bijzonder dat van jongeren, wordt benut en gefaciliteerd. Het gaat hier om het definiëren en uitvoeren van een breed gedragen agenda voor de toekomst.

In de loop der jaren heeft NCDO een eigen vermogen opgebouwd uit onder meer eigen baten. In haar laatste periode heeft NCDO projecten gefinancierd van derde organisaties. Daarbij lag de nadruk op het versterken van het 'ecosysteem' voor burgerschap en de SDGs in Nederland, waarvan de contouren steeds meer zichtbaar worden. In totaal heeft NCDO vanaf 2022 een bedrag van € 1.658.937,- geschonken aan derde organisaties.

4.2 De nalatenschap van NCDO

NCDO heeft tussen 2020 en 2022 een meerjarenbijdrage verstrekt aan vier organisaties voor een totaalbedrag van €1.345.000,-. Deze worden hieronder kort belicht.

SDG Nederland, Brede Beweging

Dit project behelst het bevorderen en ondersteunen van concrete burgerinitiatieven voor een duurzame samenleving. Deze steun kan toegang tot netwerken, inhoudelijke expertise of startsubsidie betreffen. SDG Nederland wil bestaande initiatieven verbinden en ontwikkelt een Brede Beweging voor het realiseren van de SDGs. Gegeven de de faciliterende rol van SDG Nederland bij het uitvoeren van deze (lokale en regionale) projecten en de noodzaak tot coördinatie en afstemming heeft NCDO het mogelijk gemaakt dat de formatie van SDG Nederland gedurende de duur van dit project is uitgebreid.

Communicatie over de SDGs, Stichting OneWorld

SDG Nederland heeft afspraken gemaakt met OneWorld, voorheen onderdeel van NCDO, over het versterken van de strategische en uitvoerende communicatie over de duurzaamheidsdoelen in Nederland, zodanig dat een breder publiek wordt bereikt. OneWorld maakt laagdrempelige verhalen voor een breed en betrokken publiek en heeft hiertoe de rubriek 'Goalgetters' opgezet. In het OneWorld Magazine worden artikelen zichtbaar gekoppeld aan de SDGs.

Number 5 foundation, Den Haag, Dialoog

Number 5 foundation is een neutrale plek, waar mensen dwars door conventies heen kunnen samenwerken aan een rechtvaardige en duurzame samenleving. De missie is 'Connecting for Impact'. Number 5 foundation stelt zich ten doel mensen en organisaties bij elkaar te brengen voor gelijkwaardige en open dialogen over maatschappelijke thema's. Het werk van Number 5 foundation staat in het teken van de SDGs. Het is van wezenlijk belang dat burgers, professionals en beleidsmakers naar elkaar luisteren, samen problemen benoemen en oplossingsrichtingen ontdekken. Uitkomsten van de thematische dialogen zijn concrete initiatieven, samenwerkingsverbanden of beleidsadviezen. Daarnaast wordt aan de hand van de dialogen de methodiek verder ontwikkeld, zodat dergelijke dialogen 'het nieuwe normaal' worden. NCDO heeft aan Number 5 foundation een instellingssubsidie verleend voor de periode 2020-2022.

Promotieonderzoek Wereldburgerschap, Universiteit Leiden

Het is van belang de in de loop van meer dan vijftig jaar geleerde lessen ten aanzien van het bevorderen van mondiaal burgerschap te documenteren en beschikbaar te stellen voor toekomstige activiteiten. Het werk van NCDO kan daarbij worden geplaatst in een wetenschappelijk kader. Er heeft een verandering plaatsgevonden

van ‘draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking’ onder burgers naar actief burgerschap in de context van een geglobaliseerde wereld. De SDGs vormen daarbij samenhangende doelstellingen in een wereldwijde agenda voor een duurzame samenleving. De Rechtenfaculteit van de Universiteit Leiden heeft een onderzoeker aangenomen met een opdracht op het gebied van actief burgerschap. NCDO verschaft voor een periode van vier jaar medefinanciering aan dit promotieonderzoek, dat wordt uitgevoerd door Mr. Chrisje Sandelowsky. Jan Hoekema, lid van de Raad van Toezicht van NCDO heeft zitting in de begeleidingscommissie voor het onderzoek.

4.3 NCDO SDG Impact Fonds

NCDO heeft in 2020 het NCDO SDG Impact Fonds ingesteld, voor kleine eenmalige schenkingen aan derde organisaties. In totaal zijn vanaf 2020 elf schenkingen gedaan voor een totaalbedrag van € 313.937,-.

SDG House/KIT

Het netwerk SDG House, opgezet vanuit het Koninklijk Instituut voor de Tropen, verbindt locaties in heel Nederland, die burgers en bedrijven in staat stellen om bij te dragen aan de oplossing van maatschappelijke vraagstukken: van mondiaal naar lokaal. Een SDG House is een broedplaats voor duurzame ontwikkeling; een gemakkelijk bereikbare plek waar burgers hun ideeën en idealen kunnen omzetten in praktisch handelen. De meeste SDG huizen bieden onderdak aan een breed scala van (sociale) ondernemers en organisaties die werken aan het realiseren van de SDGs. Daarbij komt de online community, die het landelijk netwerk nauw verbonden houdt. SDG House werkt nauw samen met SDG Nederland. Beide organisaties betrekken vanaf april 2021 een gezamenlijke ruimte in het Koninklijk Instituut voor de Tropen. SDG House voert met externe financiering onder meer het project SDG Traineeship uit. NCDO heeft SDG House in staat gesteld de staf uit te breiden en nieuwe verdienmodellen te ontwikkelen.

Kracht in NL, MAEX, landelijke dekking via regio-structuur

Dit project, uitgevoerd door de Stichting Kracht in NL, helpt *social impact* te realiseren, te meten en managen. MAEX is een ‘maatschappelijke beurs’, gericht op het behalen van maatschappelijk rendement. Maatschappelijke initiatieven leveren een steeds grotere bijdrage aan het oplossen van vraagstukken in de samenleving. Deze initiatieven dragen bij aan de lokale economie en aan het realiseren van de SDGs. Er is toenemende behoefte bij vermogensfondsen, bedrijven en overheden om sociale initiatieven met geld of menskracht te kunnen versterken. Om deze lokale samenwerking beter te kunnen ondersteunen, zijn MAEX Impuls en lokale en regionale varianten daarvan ontwikkeld, waarin sociale initiatieven toegankelijk worden. MAEX werkt aan een landelijk dekkende infrastructuur, waarbij iedere provincie een eigen MAEX heeft, waarop burgerinitiatieven zichtbaar zijn en die de verbinding met andere partijen faciliteert. Met de schenking van NCDO werd een versnelling mogelijk gemaakt van het uitbreiden van deze infrastructuur met vijf regionale platforms.

Young Impact, scholenprogramma en strategische ontwikkeling van de organisatie

Young Impact, opgericht in 2016, is een landelijke jongerenbeweging, die gelooft dat iedere jongere met zijn of haar talenten de wereld positief kan veranderen. De missie van Young Impact is dat in 2025 één miljoen jongeren in actie zijn gekomen voor een betere wereld. De thema’s van Young Impact sluiten goed aan op de SDGs: klimaatverandering, gezondheid, eenzaamheid, gelijke kansen en diversiteit. De organisatie wil aansluiten bij partners in een grotere beweging voor de SDGs. Activiteiten van Young Impact zijn het organiseren van trainingsweken, een scholenprogramma, het bieden van informatie over thema’s die jongeren raken en voor jongeren aansprekende communicatie. Young Impact werkt met een groot netwerk van partners. NCDO steunde in het bijzonder het scholenprogramma van Young Impact en de verdere uitwerking van de strategie.

Building Change, SDG Spotlight Report 2020

In aanvulling op de formele rapportage van de Nederlandse overheid over de voortgang van de SDGs heeft een coalitie van Building Change en de Global Goals Accelerator, (waarin ook de Worldconnectors deelnemen) het Spotlight Report 2020 gemaakt. Het rapport bevat een SDG-rapportage door maatschappelijke organisaties aan de hand van SDG 10 (Ongelijkheid verminderen) en SDG 15 (Leven op het land). Daarmee wilden de initiatiefnemers meer, ambitieuzere en coherente acties genereren om het bereiken van de SDGs in Nederland en daarbuiten dichterbij te brengen. Dit initiatief sloot aan bij soortgelijke rapportages in andere landen. Het Spotlight Report 2020 is in maart 2021 verschenen.

Socires, Finance and the Common Good

Socires is een onafhankelijke denktank met als missie: bezinning op cultuur en samenleving. De inzet is daarbij het versterken van een samenleving waarin mensen, hun relaties en de leefomgeving kunnen bloeien.

Socires staat als kennisinstituut in de christelijk-sociale en continentale denktraditie. In de transitie naar een duurzame samenleving is de vraag van belang hoe deze wordt gefinancierd. In het programma 'Finance and the Common Good', is in een tweetal bijeenkomsten met experts en *young professionals* uit de financiële en publieke sectoren dieper ingegaan op de vraag naar de financiering van de SDGs. NCDO heeft deze gefinancierd.

Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT)

Het KIT heeft een ruimte beschikbaar gesteld waar de SDGs centraal staan. De ruimte fungeert als kantoor, ontvangst- en vergaderruimte voor SDG Nederland, SDG House en de Vereniging Worldconnectors. Ook NCDO houdt er kantoor. Deze ruimte is door NCDO gefinancierd voor een periode tot april 2023.

Bright Vibes

Bright Vibes heeft als doel acties van burgers en burgerinitiatieven te stimuleren, die bijdragen aan de SDG's. Inzet is ook een versterking van het 'ecosysteem voor de SDGs'. Bright Vibes doet dit door aansprekende filmpjes en artikelen met een groot bereik te maken, zodat positieve actie van de een aanzet aan tot meer actie van velen. Hiermee wil Bright Vibes zorgen voor inspiratie en voor het opbouwen van 'communities'. De impact van deze activiteiten wordt gemeten met behulp van MAEX. Het project heeft geresulteerd in zes originele video's over thema's gerelateerd aan de SDGs, in samenwerking met SDG Nederland, Young Impact en MAEX. Daarnaast is gewerkt aan nieuwe artikelen en het koppelen van bestaand materiaal en het integreren daarvan in de website van Bright Vibes. De financiering door NCDO verliep via SDG Nederland.

Coöperatie Yes and More

NCDO financierde een promotiefilm voor de Coöperatie Yes and More. Deze maakt onderdeel uit van de communicatie naar burgers over de kracht van de regio en burgercoöperaties, die worden ingezet voor toekomstbestendige voedsel en energieprojecten.

SDG House/KIT

In samenwerking tussen SDG Nederland en SDG House is een pitch gedaan onder communicatiebureaus voor het versterken van de communicatie over de SDGs naar lokale ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Vereniging Worldconnectors

De Vereniging Worldconnectors werkt vanuit het perspectief van Nederland in de wereld en vanuit intergenerationele dialoog. Het Earth Charter (2000) vormt het uitgangspunt en kompas. De Worldconnectors willen de SDGs helpen realiseren en dagen iedereen uit om maatschappelijke issues te bekijken met de blik van de wereldburger. De kracht van Worldconnectors zit in de verbindingen tussen leden met diverse achtergronden, expertise, netwerken, culturen en leeftijden. In onderlinge verbinding proberen de Worldconnectors vraagstukken te begrijpen en diverse perspectieven mee te nemen bij het vinden van oplossingen. De Worldconnectors zijn 'incubators', die aan de wieg stonden van onder meer SDG Nederland, True Price, het Lab Toekomstige Generaties en de Stichting AIquity. In 2022 vond een fusie plaats met de Vrienden van het Earth Charter. NCDO heeft de inhoudelijke versterking van het secretariaat van de Vereniging Worldconnectors in 2022/2023 gefinancierd.

Netherlands International Cooperation Collection (Stichting NICC)

Stichting Netherlands International Cooperation Collection wil bijdragen aan beleid en activiteiten gericht op verduurzaming van ecosystemen, klimaatregimes, sociaaleconomische en politieke systemen op basis van opgedane kennis en ervaring. Het doel van de stichting is om materiaal gerelateerd aan Nederlandse internationale samenwerking gericht op globale duurzame ontwikkeling te bewaren, toegankelijk te maken en te (laten) gebruiken. NICC zal het inhoudelijke archief van NCDO na de opheffing beheren en toegankelijk maken. Daarbij zullen studenten en vrijwilligers een 'tijdelijk' opstellen over het thema 'wereldburgerschap'. NCDO een hiervoor een schenking aan NICC gedaan.

4.4 Verdeling van het batige saldo bij de opheffing van NCDO

Bij de ontbinding van NCDO in 2023 zal een besluit worden genomen over de bestemming van het batige saldo van NCDO. De laatste middelen van NCDO worden bestemd voor organisaties, die - direct of indirect - uit NCDO zijn voortgekomen, SDG Nederland en Worldconnectors.

5. Bedrijfsvoering in 2022

5.1 Uitvoering lopende werkzaamheden

De lopende werkzaamheden en de voorbereidingen van de afwikkeling van NCDO werden in 2022 verzorgd door twee medewerkers met freelance contract voor een beperkt aantal uren per week. Deze contracten zijn in 2020 verlengd tot aan het moment van liquidatie van de Stichting NCDO. Hiermee is de continuïteit van werkzaamheden tot aan de opheffing voldoende gewaarborgd.

Jan Bouke Wijbrandi is als bestuurder verantwoordelijk voor de governance, relaties met het ministerie van Buitenlandse Zaken, het onderhouden van contacten met oud-medewerkers, de overdracht van taken aan derde organisaties, het ontwikkelen en beheren van de nalatenschap van NCDO, de overdracht van de laatste nog resterende financiële middelen bij de opheffing van NCDO, het onderhouden van contacten met collega-organisaties en externe communicatie. Arsalan Alim is belast met taken op het gebied van financiën, control en ICT.

5.2 Communicatie

Aangezien NCDO zelf geen inhoudelijke uitvoerende werkzaamheden meer verricht, is de externe communicatie nu beperkt tot reactieve communicatie en het verstrekken van basisinformatie over de organisatie via de website www.ncdo.nl. Deze is begin 2022 geactualiseerd en versoberd. Met diverse relaties onderhoudt NCDO mondelinge en schriftelijke communicatie. De website van NCDO zal eind 2023 worden opgeheven.

5.3 Huisvesting

NCDO is gehuisvest in het Koninklijk Instituut voor de Tropen, waar NCDO haar werkzaamheden begon. In april 2021 heeft NCDO samen met andere organisaties uit het 'ecosysteem' m.b.t. de SDGs en wereldburgerschap (SDG Nederland, KIT/SDG Houses Network, Worldconnectors) een kantoorruimte betrokken in het KIT. Deze is deels gefinancierd als een projectbijdrage van NCDO uit het SDG Impact Fonds en deels uit de eigen begroting voor operationele kosten. Hiermee heeft NCDO de onderlinge samenwerking tussen deze organisaties versterkt. NCDO zal in het KIT zijn gehuisvest tot aan de opheffing van de Stichting NCDO.

5.4 Archieven

In 2022 is de bestemming bepaald van de nog aanwezige archieven van NCDO. Op grond van formele regelgeving zal NCDO in 2023 de vereiste resterende formele archieven overdragen aan het Nationaal Archief. Het nog beperkte inhoudelijke archief wordt toevertrouwd aan NICC (Netherlands International Cooperation Collection). Dit betreft copieën van alle jaarverslagen van NCDO, jaarplannen en beleidsnota's, diverse publicaties, de websites van NCDO en Kaleidos Research met onderzoeksrapporten en het fotoarchief. NICC is inmiddels gestart met het project 'mondiaal burgerschap' om deze archieven te digitaliseren en toegankelijk te maken voor een ruimere kring van geïnteresseerden. Daarnaast stellen studenten een tijdlijn op voor de activiteiten van NCDO en andere organisaties op het gebied van 'mondiaal burgerschap'. Uit eigen middelen heeft NCDO hiervoor een schenking gedaan aan NICC.

6. Governance: bestuur en toezicht

Gedurende geheel 2022 was Jan Bouke Wijbrandi directeur-bestuurder van NCDO.

De samenstelling van de Raad van Toezicht was per 31 december 2022 als volgt:

- Pieter van Geel, voorzitter
- Jan Hoekema, vice-voorzitter
- Herman Mulder, audit commissie

De Raad van Toezicht heeft in 2019 besloten de governance-structuur van NCDO te handhaven tot de Stichting wordt opgeheven. De leden van de Raad van Toezicht zijn benoemd en zullen fungeren tot aan de ontbinding van NCDO. Dit is in overeenstemming met de statuten van NCDO.

De Raad van Toezicht vergaderde in 2022 drie maal, op 30 maart, 23 juni en op 7 december. Voor een overzicht van bespreekpunten en besluiten in 2022 wordt verwezen naar het bestuursverslag in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht heeft in zijn vergadering van 13 maart 2023 het besluit genomen tot ontbinding van de Stichting NCDO.

7. Ontbinding en vereffening van de Stichting NCDO

NCDO heeft in 2022 haar verplichtingen zo goed als afgewikkeld. Dit betrof in het bijzonder de subsidie van het ministerie van Buitenlandse Zaken en de uitvoering van sociale plannen naar oud-medewerkers. In verband hiermee heeft NCDO meer zicht gekregen op de omvang van haar vrij besteedbare eigen vermogen, dat tot aan de opheffing en deels na vereffening wordt geschonken aan derde organisaties.

Na goedkeuring van de jaarrekening en dit jaarverslag over 2022 neemt de Raad van Toezicht op 13 maart 2023 het besluit tot ontbinding van de Stichting NCDO op 20 maart 2023. Daarna zal vereffening plaatsvinden. Bij de opheffing van NCDO worden de volgende besluiten genomen:

- De Raad van Toezicht benoemt als vereffenaars Jan Hoekema (vice-voorzitter) en Jan Bouke Wijbrandi (directeur-bestuurder).
- De Raad van Toezicht benoemt Jan Bouke Wijbrandi als bewaarder van boeken en bescheiden.
- De Raad van Toezicht neemt een besluit over de bestemming van het batige saldo na vereffening en stelt een plan van verdeling op.

Deze besluiten zijn in overeenstemming met de Statuten van de Stichting NCDO¹.

¹ Zie statuten NCDO, artikel 21: Ontbinding en vereffening.

8. Financieel overzicht 2022

8.1 Afwikkeling subsidie van het ministerie van Buitenlandse Zaken

Het jaar 2022 stond in het teken van de afwikkeling van verplichtingen van NCDO, waaronder de verantwoording over de subsidie van het ministerie van Buitenlandse Zaken voor de periode vanaf 2015 (activiteitnummer 27.184). Zoals in hoofdstuk 3 aangegeven, is de einddatum van de subsidie van het Ministerie in onderling overleg vastgesteld op 31 oktober 2022. NCDO heeft zich in haar eindrapport naar het Ministerie, ingediend op 9 december 2022, verantwoord over de bestedingen ten laste van de subsidie in 2022 tot aan de einddatum. Daarbij is het onderstaande format gehanteerd, dat met het Ministerie in 2020 is overeengekomen.

Uit het bestemmingsfonds operationeel is in 2022 een bedrag van €149.490,- onttrokken en resteert een niet-besteed bedrag van €8.970,-.

Uit de nog resterende voorzieningen in verband met reorganisaties (in het bijzonder de reorganisatie in 2015/2016) besteedde NCDO in 2022 €165.045,-. In deze voorziening resteerde een niet-besteed subsidiebedrag van €72.308,-.

Dit betekent dat NCDO op de einddatum van de maximale toegezegde subsidie voor de periode vanaf 2015 van €12.725.000,- en bedrag van € 81.275,- (€8.970,- plus € 72.305,-) niet heeft besteed. Het Ministerie heeft de subsidie, in overeenstemming met de eindrapportage van NCDO, op 16 december 2022 vastgesteld op €12.643.275,-². NCDO heeft de laatste tranche van de subsidie van €50.000,- daarom niet opgevraagd en eind 2022 een bedrag van €31.275,- geretourneerd aan het Ministerie. Daarmee is de subsidie in 2022 geheel afgewikkeld. (zie onderstaand overzicht)

Bestedingen operationele kosten afwikkeling	Te verantwoorden subsidie	Begroting	Gerealiseerd	Te verantwoorden subsidie
	1-1-2022	2022	2022	31-10-2022
Lasten				
Bestemmingsfonds operationeel	158.460			
Personeelskosten		105.000	113.802	(8.802)
Huisvestingskosten		14.000	8.948	5.052 -
Afwikkeling NCDO		20.000	12.407	7.593 -
Accountantskosten		16.000	12.834	3.167 -
Raad van Toezicht		4.000	1.500	2.500 -
Totaal lasten 2022	-	159.000	149.490	9.510
Resultaat operationele kosten afwikkeling 2022	158.460	159.000	149.490	8.970
Bestedingen Reorganisatievoorzieningen	Te verantwoorden subsidie	Begroting	Gerealiseerd	Te verantwoorden subsidie
	1-1-2022	2022	2022	31-10-2022
Voorziening 2010-2011	-		-	-
Voorziening 2014-2015	-		-	-
Vrijval voorziening aan bestemmingsfonds operationeel				
Subtotaal	-	-	-	-
Voorziening 2015-2016	237.351		165.045	72.305
Subtotaal	237.351	-	165.045	72.305
Totaal nog te besteden / verant subsidie reorgan:	237.351	-	165.045	72.305
Minus nog te ontvangen subsidie	(50.000)			(50.000)
Totaal resultaat subsidie 2022	345.811	159.000	314.535	31.275

² Ten opzichte van de jaarrekening is sprake van een afrondingsverschil van € 3,-

8.2 Operationele kosten in 2022

De totale operationele lasten van NCDO waren voor geheel 2022 in geringe mate hoger dan de begroting en bedroegen €161.083,-. Ten opzichte van de begroting van de operationele kosten toont de realisatie op onderdelen enkele afwijkingen. De personeelskosten waren hoger dan begroot, in verband met het feit dat de eindrapportage aan het ministerie van Buitenlandse Zaken niet, zoals oorspronkelijk gepland, plaatsvindt in 2023, maar eind 2022. Dit bracht eerder uitgevoerde werkzaamheden met zich mee. De huisvestingskosten (huur- en servicekosten) waren lager dan begroot, omdat ze deels al in 2021 waren voldaan. De kosten van de afwikkeling van NCDO, die grotendeels bestonden uit kosten voor juridisch advies in verband met de afwikkeling van verplichtingen naar oud-medewerkers, waren lager dan begroot. De accountantskosten waren iets hoger dan begroot, in verband met extra werkzaamheden. De kosten van de Raad van Toezicht waren hoger dan begroot, aangezien de Raad in 2022 niet twee maal, maar drie maal bijeen kwam.

Voor geheel 2022 bedroegen de operationele kosten ten opzichte van de begroting:

lasten	begroot (€)	gerealiseerd (€)
Personeel	105.000	114.486
Huisvesting	14.000	10.519
Afwikkeling NCDO	20.000	13.743
Accountant	16.000	17.834
Raad van Toezicht	4.000	4.500
Totaal lasten 2022	159.000	161.083

8.3 Ontwikkeling vermogenspositie in 2022

Per 1 januari 2022 had NCDO een eigen vermogen van €841.913,-, ondergebracht in twee bestemmingsreserves. Aan het eigen vermogen is in 2022 in totaal €81.592,- onttrokken. Dit betrof een bedrag van €11.592,- voor operationele kosten na 31 oktober 2022, die niet meer ten laste zijn gebracht van de subsidie en dat is onttrokken aan de Bestemmingsreserve algemeen. Daarnaast is er een bedrag van €70.000,- voor schenkingen uit het NCDO SDG Impact Fonds onttrokken aan de Bestemmingsreserve die voor dat doel was gevormd. Het vrij besteedbare eigen vermogen per 31 december 2022 bedroeg in totaal €760.321,-

vermogenspositie (€)	31 december 2022	onttrokken	1 januari 2022
Stichtingskapitaal	45	-	45
Bestemmingsreserve algemeen	414.213	11.592	425.805
Bestemmingsreserve SDG Impact Fonds	346.063	70.000	416.063
Vrij besteedbaar vermogen	760.321	81.592	841.913

Bijlage: Schenkingen door NCDO uit eigen middelen (2020-2022)

Organisatie	Project	Totaal (€)
Schenkingen uit nalatenschap:		1.345.000
SDG Nederland	Brede beweging	630.000
Stichting OneWorld*	Communicatieplatform voor de SDGs	260.000
Number 5 foundation	Instellingsubsidie	255.000
Universiteit Leiden Juridische Faculteit	PhD Wereldburgerschap	200.000
Schenkingen SDG Impact Fonds:		313.937
SDG House/KIT	Uitbreiding staf	50.000
MAEX/Stichting Kracht in NL	Landelijke dekking MAEX via regiostructuur	50.000
Young Impact	Strategische ontwikkeling Young Impact	50.000
Coalitie Building Change	Spotlight Report 2020	10.000
Stichting Socires	Finance and the Common good	10.000
Bright Vibes*	SDGs: Verhalen die verbinden	33.937
Koninklijk Instituut voor de Tropen	Gemeenschappelijke ruimte SDG Nederland, SDG House, Worldconnectors	20.000
Coöperatie Yes and More	Promotiefilm	10.000
SDG House/KIT	Pitch communicatie SDGs	10.000
Vereniging Worldconnectors	Inhoudelijke versterking secretariaat	45.000
Netherlands International Cooperation Collection (NICC)	Project wereldburgerschap	25.000
Totaal financieringen		1.658.937

*via SDG Nederland